

CFO Rabobank Bert Bruggink: 'Langdurige overheidssteun is de heroïne in het systeem van banken'

De Rabobank is één van de weinige banken die schijnbaar zonder kleerscheuren uit de kredietcrisis lijkt te komen. De bank hoefde niet veel af te schrijven – in vergelijking met vele andere banken- op verliesgevende aandelenpakketten. Finance Ventures sprak met Bert Bruggink, CFO van Rabobank Nederland, over zijn visie op de kredietcrisis, de rol van analisten en overheden en het geheim van de 'boerenleenbank'

Door Nienke Gönning

Steun overheid schiet doel nu voorbij

"Langdurige overheidssteun aan banken is de heroïne in het systeem van onze branche. Banken worden afhankelijk van overheidssteun en kunnen -als dit té lang aanhoudt- niet meer zelfstandig functioneren." Aldus Bert Bruggink, CFO van Rabobank Nederland. Bruggink is iemand die er geen doekjes om windt. Volgens de financiële man van de Rabobank hadden overheden eerder in moeten grijpen tijdens de kredietcrisis, maar schiet hun steun nu het doel voorbij. Bruggink reisde de afgelopen weken door heel Nederland om aan 'zijn' klanten uit te leggen hoe de kredietcrisis nu eigenlijk kon ontstaan en wat voor gevolgen dit kan hebben voor de consumenten. Finance Ventures sprak uitgebreid met hem in het Flevolandse Luttelgeest, tijdens een informatieavond van Rabobank Noordoostpolder-Urk over de huidige kredietcrisis.

Waarom deze avonden? Zijn uw klanten ongerust?

"Onze lokale banken houden altijd al veel informatiebijeenkomsten. De kredietcrisis roept inderdaad een hoop vragen op bij onze klanten. Daarom is dit een uitgelezen moment om meer te vertellen over het ontstaan van de crisis en de positie van de Rabobank. Aan het begin van dit jaar en daarvoor was er vanuit het 'publiek' maar weinig belangstelling voor de subprime- en kredietcrisis. Dat kwam mede omdat de AEX nog goed stond. Vandaag de dag is 1 op de 10 Amerikanen failliet, of ze nu wel of geen subprime-hypotheek hebben afgesloten. Mensen lezen elke dag in de krant hoeveel verliezen banken lijden. Het is goed om alles in perspectief te plaatsen."

Wanneer kwam de belangstelling van het publiek op gang? Na de vrije val van de AEX?

"Ja, grotendeels wel. Maar die stond weer in verband met onder meer de val van de Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers. Met de kennis van vandaag zouden Lehman Brothers en het Britse Northern Rock nooit failliet zijn gegaan. De val van Lehman Brothers heeft ervoor gezorgd dat het bewustzijn begon door te dringen. Het balanstotaal van Lehman Brothers was net zo groot als dat van de Rabobank. Vanaf de val van Lehman zijn de beurzen in een vrije val terecht gekomen."

Ligt de fout volledig in Amerika?

"Lastig te zeggen. De Amerikaanse overheid heeft de afgelopen jaren een heel los beleid gevoerd. De rentes waren steeds erg laag. Het ideaal daar was: alle Amerikanen moeten een eigen huis bezitten. Dat hield echter in dat hypotheeken werden verstrekt aan mensen die het absoluut niet konden betalen, aan mensen die bijvoorbeeld niet eens een baan of enig eigen vermogen hadden. Toen de rente werd verhoogd, kwamen vele Amerikanen daardoor acuut in de problemen."

Waarom had dat tevens effect in andere delen van de wereld?

"Alle hypotheeklen – behalve die van de Rabobank – zijn gesecuritiseerd. Heeft u dus een hypotheek bij iemand anders dan de Rabobank afgesloten, dan weet u nu niet waar dat geld nu zit. Securitatie vond iedereen goed, maar het gekke is dat niemand wist waar de risico's zaten. Toen de problemen echt zichtbaar werden, was dan ook iedere bank of financiële instelling verdacht. Banken gaven elkaar geen geld meer, omdat niet duidelijk was welke risico's daaraan verbonden waren."

Het interbancaire verkeer droogde op en toen kwam de helpende hand van de overheid?

"Ja, maar voor sommige banken te laat. De maatregelen die de centrale banken in Europa, Groot-Brittannië en Amerika nu ter beschikking stellen zijn gigantisch. Banken die nu in de problemen komen, krijgen allemaal geld. Ongeacht of ze dit eigenlijk wel 'verdienen'. Sommige banken worden nu dus gewoon 'in de benen gehouden'. We noemen dat ook wel de 'heroïne in het systeem': banken worden afhankelijk van de ECB en andere centrale banken en kunnen niet meer zelfstandig functioneren."

Hoe zit het met de Rabobank? Al bij de overheid aangeklopt?

"Twee jaar geleden werd de Rabobank voor gek versleten omdat we de Triple A-rating bleven nastreven. Nu is gebleken dat we het zo slecht nog niet hadden bekeken. Ik durf met zekerheid te zeggen dat er niet zoveel banken zijn die –naast de Rabobank– géén gebruik zullen maken van kapitaalinjecties van de overheid of centrale banken. De Rabobank is op dit moment de enige bank in Nederland die niet in problemen is gekomen. Sterker nog: we hebben op dit moment overschotten aan liquiditeit. Normaal gesproken leenden we dat aan andere banken, maar door de crisis is het interbancaire verkeer stil komen te liggen; de risico's zijn te groot. Daarom stallen wij onze overschotten nu bij de centrale banken (nationaal en internationaal): daar is het veilig. De financiering van de koop ABN Amro en Fortis door de overheid is gedaan met geld van de Rabobank."

Wat is uw opinie over de overname van Fortis en ABN Amro door de Nederlandse overheid?

"Door de overname van Fortis hebben we als land een grotere staatsschuld gekregen. Nu verkeert Nederland in de gelukkige positie dat we een relatief lage staatsschuld hadden. Maar die positie is nu dus al veranderd. Ik vind dat minister Bos goed heeft gehandeld in de situatie rondom Fortis, maar ik vind wel dat de overheid niet maar door kan gaan met het redden van banken. Je kunt het gewoon niet onbeperkt doen, er zijn grenzen aan de steun aan onze sector. Wat betreft de garantie van spaargeld tot 100.000 euro: dat vind ik een verkeerde beslissing. Zo'n hoge garantie schrikt af, herstelt geen onderling bankenvertrouwen. Ik hoop dan ook dat Bos en De Nederlandsche Bank die beslissing snel weer terugdraaien."

Had deze crisis voorkomen kunnen worden?

"Misschien, als we het vele jaren van tevoren hadden zien aankomen, als de crisis zich langzamer zou hebben ontwikkeld. Maar het is heel snel gegaan, de diepte van de crisis is enorm. Het is ongekend, hoe snel het vertrouwen tussen banken verdween. Niemand wist hoe te reageren op deze crisis. Als maatregelen van overheden eerder in gang waren gezet, hadden banken van de ondergang gered kunnen worden en zou de kredietcrisis veel minder impact hebben gehad. Maar ook is het zo dat het risicoprofiel van met name de (Amerikaanse) zakenbanken niet goed was."

Is het einde van de crisis al in zicht?

"Ik denk dat we het ergste achter de rug hebben, wat betreft de bankensector. Ik verwacht niet dat nu nog ineens allerlei banken zullen omvallen. De cijfers van het 3^e kwartaal zullen nog niet goed zijn, maar in het 4^e kwartaal zullen deze -naar mijn verwachting- meevallen. Wat dat betreft ben ik optimistischer gestemd dan een paar maanden geleden. Maar we gaan absoluut een recessie tegemoet, zo we er al niet middenin zitten. Dat heeft gevolgen voor 'gewone' consumenten en bedrijven: krediet wordt schaarser en duurder."

Hoe nu verder?

"Banken willen er zeker van zijn dat andere banken goed zijn voor hun geld. De transparantie ontbreekt nu volledig. Gevolgen van de crisis: risico is terug op de agenda en dat is goed."

Moeten we dan nog meer regelgeving krijgen? Basel III of Basel XXII misschien?

"Ik hoop van harte dat er niet nog meer regelgeving bijkomt. Er is al voldoende regelgeving. Nog meer regels zorgen niet automatisch voor meer transparantie. De relevante informatie is op dit moment al beschikbaar, er is een verandering in werkwijze van de banken nodig."

Hoe blij bent u dat de Rabobank niet aan de beurs is genoteerd?

"Ik denk dat heel wat banken op dit moment ontzettend jaloers zijn op de Rabobank omdat we niet beursgenoteerd zijn. De afgelopen maanden hebben we gezien dat de beurzen enorm sterk reageren op berichten van de banken en geruchten in de markt. Ik denk dat analisten en pers daarbij een te grote rol spelen. Er wordt te snel onrust gewekt richting consumenten en bedrijven. Wel groot berichten als een centrale bank geld in de markt pompt, maar niet berichten als dat geld de dag erna alweer wordt teruggehaald. Analisten en pers geven een te eenzijdig beeld."

Hoe ziet u de toekomst voor de banken?

"Bankieren wordt saai, de eenvoud wordt groter. Banken moeten weer gaan doen wat ze horen te doen: bankieren. De focus moet worden verlegd. De crisis zorgt er tevens voor dat bankieren weer saai wordt: de balans van een bank zal een stuk kleiner worden en de bonussen moeten lager. Als ik had gewild, had ik zelf al veel meer geld kunnen verdienen, door CFO te worden bij een andere bank. Andere banken betalen significant meer salaris dan de Rabobank. Maar dat is niet waar ik voor kies: mensen die bij de Rabobank werken, hebben een bepaald gevoel bij onze bank. We doen de dingen anders dan de rest, zijn misschien behoudender, maar daardoor ook veel stabielier."

Iedereen moet dus meer worden zoals de Rabobank? Wrijft u het er niet erg dik in dat uw bank de crisis zonder al teveel kleerscheuren weet te overleven?

"Misschien zou iedereen het inderdaad meer moeten doen zoals wij. En nee, ik denk niet dat we erg aan het inwrijven zijn dat we het goed doen. Het is namelijk gewoon de waarheid: we doen het goed en dus zeggen we dat en bewijzen we dat. We zijn daar trots op en dragen dat uit. Wat wij goed hebben gedaan en zullen blijven doen, is dat we altijd al goed hebben gekeken naar risicoprofielen als we geld uitleenen. Of dat nu aan een particuliere consument is of aan een bedrijf. Onze werkwijze zal dan ook niet drastisch veranderen omdat ons risicomanagement al goed is."

Heeft de Rabobank alweer vertrouwen in de andere banken?

“Nog niet. Hoe graag we ook willen dat het interbancaire verkeer weer op gang komt, op dit moment lenen wij nog niet uit aan andere banken omdat de risico's te onduidelijk zijn.”

© Finance Ventures, november 2008

Wie is Bert Bruggink?

Prof.dr.ir. Albertus Bruggink (Bert) is CFO, lid van de raad van bestuur Rabobank Nederland en met zijn 45 jaar het jongste lid van de Rabobank-top. Bruggink studeerde na het behalen van zijn VWO-B aan de Technische Hogeschool Twente en de Universiteit Twente. Hij behaalde zijn doctoraal in Technische Bedrijfskunde en zijn Doctoraat met als proefschrift 'Performance control in banking'.

Bruggink heeft zijn hele carrière doorgemaakt bij de Rabobank. Bruggink startte als (Senior) medewerker directoraat CABI (Centrale Administratie en Bestuurlijke Informatie en was van 1988 tot 1993 Senior medewerker stafeenheid ABI-WAB (Administratie en Bestuurlijke Informatie van het Werkgebied Aangesloten Banken). In 1994 maakte hij de overstap naar Control. Van 1994 tot 1998 vervulde hij de functie van Hoofd Stafeenheid Control CBB (Centraal Bankbedrijf), later Control RI (Rabobank International). In de periode zomer 1997 tot zomer 1998 was Bruggink tevens controller/CFO van het kantoor van Rabobank Nederland in Londen.

De functie van Hoofd van het directoraat CRG (Control Rabobank Groep) vervulde Bruggink van 1998 tot 2004. In 2004 werd Bruggink benoemd in zijn huidige functie: CFO van Rabobank Nederland. Hij is tevens lid van de Raad van Bestuur. Namens de Rabobank alsmede namens de Nederlandse banken vervult Bruggink diverse interbancaire, zowel nationale als internationale, functies, onder meer: NVB-Beleidscommissie Toezicht, NVB-Beleidscommissie Monetaire Zaken, DNB/NVB-Gemengde Werkgroep en de CEBS (Committee of European Banking Supervisors).

Ook is Bruggink actief in diverse nevenfuncties: Bij de Universiteit Twente, sinds 1986 tot heden is hij medewerker bij de vakgroep Financieel Management en bedrijfseconomie van de faculteit Technische Bedrijfskunde, sinds begin 1996 als gewoon hoogleraar. Daarnaast is Bruggink Lid van de raad van toezicht van de Isala Klinieken in Zwolle en Lid van de raad van commissarissen ROVA (afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie van tientallen gemeenten in Nederland).